

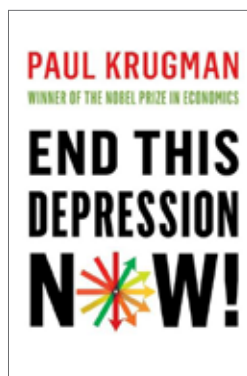
Boeken

Het nieuwe boek van Nobelprijswinnaar Paul Krugman is toegankelijk en gedegen geschreven, en zal de macro-economische kennis van menigeen opfrissen. Het beschrijft en verklaart nu eens niet de huidige economische crisis, maar zet indringend uiteen dat deze crisis, die zo veel menselijke ellende veroorzaakt, nu beëindigd kan en moet worden. Het boek is dan ook opgedragen aan de werklozen.

Het is niet nodig om de crisis maar te laten voortwoekeren, zo luidt de centrale stelling van het boek, er is een oplossing. Die moet volgens de auteur gezocht worden in een expansieve budgettaire politiek, nu verdere renteverlagingen niet meer mogelijk zijn. Krugman argumenteert dat de economie zich bevindt in de rationaliteit van wat Tilburgse economen als Schouten ooit aanduidden als het zuivere vraagmodel. In die toestand reageren tamelijk gesloten economieën, zoals de Amerikaanse en de Europese, op bezuinigingen en loonmatiging met sterke groeivertragingen, bij vraagstimulering neemt de groei door de volledig elastische aanbodcurve en de multiplier juist sterk toe. Als we in deze crisis eerst structurele of aanbodsproblemen aanpakken, vechten we volgens Krugman tegen windmolens. De volgorde van de maatregelen die Krugman voorstelt, is de aloude van Jan Tinbergen: eerst stabiliteitsproblemen herstellen, dan allocatie- en efficiencyproblemen en daarna pas ordeproblemen. Maar er is niet alleen onwetendheid over de crisis, de beleidsmakers willen uit verborgen eigenbelang en verkeerde moraal de crisis ook niet oplossen.

'End this depression now!' is een moedig boek omdat maar weinig academische economen het tegenwoordig aandurven zo openlijk en duidelijk de beleidsmakers in Amerika en Europa te bekritisieren. Krugman werpt zich op als de economische Max Havelaar die de strijd aanbindt tegen de beleidsbepalende Droogstoppels, die te rijk zijn om zelf last te hebben van werkloosheid.

Het boek bevat het hoofdstuk 'Eurodämmerung' over de economische problemen in Europa en is daarom bijzonder interessant voor Nederlanders en andere Europeanen. De auteur manifesteert zich in zijn columns in de *New York Times* als neo-keynesiaans en zijn visie is daarom behoorlijk controversieel in de ogen van de huidige beleidsmakers. Vooral in Europa neigen deze beleidsmakers sinds 2010 naar bezuinigingen en zelfs renteverhogingen als oplossing voor de crisis; ze worden in het boek aangeduid als 'Austerians': "people who express opinions that are regarded as sound by the influential and the respectable". Steeds weer verzinnen ze andere argumenten voor hun destructieve acties. Daarom vermoedt Krugman dat de motivatie voor het contraproductieve bezuinigingsbeleid een die-

Titel **End this depression now!**

Auteur **Paul Krugman**

Uitgever **W.W. Norton**

ANDRE KOLODZIEJAK

Econoom bij de Europese Commissie

pere reden heeft dan alleen gebrek aan kennis. Hij wijst erop dat achterhaald onderzoek van Alesina en Ardagna uit 1998 (*Tales of fiscal adjustments*) door de Austerians is misbruikt om te verdedigen dat bezuinigingen via meer vertrouwen zouden leiden tot hogere groei en lagere schulden. Recent onderzoek van het IMF, dat deze mythe van 'expansive austerity' falsificeert, heeft niet geleid tot een andere opstelling van de beleidsmakers die de dienst uitmaken. De Austerians hebben volgens Krugman kennelijk de morele overtuiging dat het belangrijker is dat schuldenaren op de blaren van hun economische zonden uit het verleden zitten dan dat werkloosheid nu wordt opgelost: *fiat iustitia et pereat mundus*, ofwel "het recht moet zijn loop hebben, ook al vergaat de wereld".

De morele filosofie van de Austerians ligt dichterbij die van Nietzsche dan bij de christelijke moraal. De Austerians en hun academische lakeien (*freshwater economists*) zijn volgens Krugman de handlangers van de machtige crediteuren die overheidsingrijpen voor debiteuren en werklozen afwijzen. Zij hebben belang bij een 'hellenisering' van het Europese schuldenvraagstuk. Daarmee bedoelt Krugman de valse voorstelling dat in alle landen die een beroep doen op het noodfonds, een onverantwoordelijk budgettair beleid gevoerd zou zijn.

In het boek zit ook een boodschap voor Nederlandse beleidsmakers en economen. Zij stellen een keynesiaans conjunctuurbeleid doorgaans gelijk aan het laten werken van zogenaamde automatische stabilisatoren. Dat wil zeggen dat het overheids tekort automatisch oploopt omdat de sociale uitkeringen in een crisis stijgen en de belastinginkomsten dalen. Nederland heeft die positie ook in verband met het Europese herstelplan van 2009 ingenomen: meer dan automatische stabilisatie mocht en hoefde niet. Krugman bekritiseert die aanzet en pleit voor een actief budgettair beleid waarbij extra overheidsbestedingen worden gedaan om de enorme bestedingsuitval van de particuliere sector te mitigeren. In de Verenigde Staten sloeg een spaartekort van de particuliere sector van 200 miljard dollar per jaar vóór de crisis om in een overschot van 1000 miljard dollar nu. Dat verklaart ook mede de lage kapitaalmarktrente. Sterk aan het boek is dat het de grote waarde toont van de macro-economie voor het oplossen van de crisis doordat ze ons bevrijdt van de misleidende kerngedachte van de freshwater economists, dat wat geldt voor een enkele particuliere huishouding ook geldt voor de volkshuishouding als geheel. Krugman stelt daar het idee van de economie als kringloop voor in de plaats, dat volgens mij niemand mooier heeft samengevat dan mijn voetbalmaat Olli Rehn: *The more you give the ball, the more you get it!*

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.